

KOLEKTYVINIS DARBAS

LIETUVOS KP ANYKŠČIŲ RAJONO KOMITETO IR
RAJONO LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

Anykščiai

1980 m.

lapkričio

15 d.

Seštadienis

Nr. 134(4174)

IIIIIIII

Kaina 2 kap.

Eina nuo 1948 m.

ASMENINIS KOMUNISTO PAVYZDYS

Kai kolektyvo nariai susirenka pasidžiaugti gražio-
mis darbo pergalėmis ar aptarti rytdienai iškilusių svar-
bių uždavinių, kaip taisyklė, neretai pagarba ir šiltas
atsiliepimas palydi darbuolius, tuos, kurie rodo kitiems
kolektyvo žmonėms sąmoningumo, pareigingumo ir
drausmingumo pavyzdį. Tų darbščiausių pirmųjų, ger-
mybos švyturį šeimoje gerą vardą ir pripažinimą savo
darbais, atkaklumu ir giliu pareigos supratimu išsikov-
jo komunistai.

Gausiame anykštėnų melioratorių būryje greta kitų
nuosirdžiai ir atkakliai bedirbančių ekskavatorininkų ir
mechanizatorių pelnyta pagarba lydi komunistų — Dar-
bo raudonosios vėliavos ordininko B. Dapšio, A. Lisaus-
ko, J. Gražio ir kitų darbuolių triušų, nes šie darbo
pirmūnai, pirma laiko įvykdė asmenines šio penkmečio
užduotis, jau šių metų darbų sezono dirbo vienuoliktą-
jo penkmečio sąskaiton.

Pastaruoju metu įvykusiose pramonės įmonių, sta-
tybinių organizacijų ar rajono ūkių pirmųjų partinių
organizacijų ataskaitiniuose-rinkiminiuose susirinkimuose
greta politinio, organizacinio, vidinio-partinio ir ideologi-
nio darbo analizės, deramą vietą užėmė gilesnis aptari-
mas ir klausimų, susijusių su komunistų avangardinio
vaidmens didinimu, jų įtakos stiprinimu tiek gamyboje,
tiek ir visuomeninėje veikloje. O šios įtakos veiksmingu-
mas, kaip pripažino patys mintimis dalindamiesi susirin-
kimuose partiečiai, visų pirmiausia priklauso nuo kiekvie-
no komunisto asmeninio pavyzdžio darbe, jo aktyvios
pozicijos ir iniciatyvos visuomeninėje veikloje, pagaliau,
nuo partiečio poelgių būtyje.

Neretais atvejais komunistai, sukaupę vertingą darbo
patirtį ir įvaldę profesinį meistriškumą, parodo gražią
iniciatyvą, pasiryždami šefuoti jaunesnius, dar tik pir-
muosius žingsnius savo darbinėje biografijoje bežengian-
čius gamybininkus. Kilnią jaunimo globotojų pareigą
Statybinių medžiagų kombinato kolektyve stropiai atlieka
komunistas „Kvarco“ cecho partinės grupės organizato-
rius B. Magyla, „Spartako“ fabriko techninio veltinio
formuotoja komunistė J. Girsienė, „Anykščių šilelio“
kolūkiečio plataus profilio mechanizatorius Alb. Strazdas ir
daugelis kitų partiečių. Jie ne vien tik savo našiu dar-
bu, aktyviu dalyvavimu visuomeninių organizacijų veik-
loje yra išsikovoję komunistinio darbo spartuolių vardus,
bet ir įgytus profesinius įgūdžius, darbo patirtį pertelkia
jauniems gamybininkams, skiepia jiems atsakomybę,
pareigingumą, drausmingumą ir darbštumo bruožus, su-
maniai derindami reiklumą su konkrečia parama savo
globotiniams.

Neseniai įvykusiam TSKP Centro Komiteto spalio
plenumo, jame pasakytoje TSKP CK Generalinio Sekre-
toriaus draugo L. Brežnevo kalboje išdėstyti gana svar-
būs ir atsakingi uždaviniai, kurių sėkmingas įgyvendinimas
kiekviename gamybiniame kolektyve žymiu mastu
priklausys nuo komunistų iniciatyvos, jų sektino pavyz-
džio darbe, nuo gamybos pirmųjų patyrimo platinimo
įdiegimo. Todėl ypač aktualu, kad ir ateityje rajono pra-
monės įmonėse, statybinių organizacijose bei kitose
kolektyvuose platesnį užmojį įgauntų patriotinė iniciatyva
„Dirbti be atsiliekančių“, kad šios iniciatyvos pradinin-
kais ir tęsėjais taptų komunistai, turintys gyvenimišką
patirtį ir gerus darbinius įgūdžius. Jų konkreti parama
jauniems gamybininkams, kurie dar neįvykdė planinių
užduočių, gali pasitarnauti kilniam reikalui — paskatinti
atsiliekantį pasitempti, kokybiškiau patikėtą darbą atlikti.

Siekiant kuo sėkmingiau įvykdyti dešimtojo penkme-
čio užduotis ir gražiomis darbo dovanomis pažymėti
TSKP XXVI suvažiavimą, kiekviename darbo kolektyve
svarų žodį privalo tarti komunistai, savo darbštumu ir
pareigingumu telkdami darbo žmones naujiems laimėji-
mams pasiekti.

D. Bartkus

Įvykdė runkelių pardavimo užduotį

Daug rūpesčių turėjo šie-
met švyturiečiai, augindami
cukrinius runkelius ir doro-
dami jų derlių.

Valruodami traktorius,
traukiančius runkelių nuėmi-
mo kombainus, lietaus per-
merktose dirvose ypač su-
maniai pasidarbavo kolūkie-
čių mechanizatoriai Antanas
Gliudelis ir Vytautas Ze-
maitis. Kur negalėjo įva-
žiuoti technika, runkelius
rankomis rovė ir dorojo kol-
ūkiečiai, jų talkininkai iš
Anykščių ir Ulenos miestų
įmonių, organizacijų. Nepai-
sant darganotų orų, buvo
švariai sudorotas visas lau-

kuose užaugintas saldžiųjų
šaknų derlius.

Šią savaitę kolūkiečių mecha-
nizatoriai Antanas Mažeikis,
Ilja Asačiovas, Vytautas
Zemaitis, Antanas Gliudelis
ir kiti baigė vežti traktori-
nėmis priekabomis į priėmi-
mo punktą paskutines runke-
lių tonas. Šių metų saldžiū-
jų šaknų pardavimo užduo-
tį — 1150 tonų — švyturie-
čiai įvykdė su kaupu. Tuo
pačiu šis kolūkis įvykdė ir
cukrinių runkelių pardavimo
valstybei dešimtojo penkme-
čio užduotį.

Geriausią gretose

Šie, baigiamieji dešimtojo penkmečio metai, iš rajono
pramonės įmonių ir kitų darbo kolektyvų pareikalavo
įtempto darbo, siekiant kuo sėkmingiau įvykdyti dešimto-
jo penkmečio užduotis. Net 111 rajone esančių pieno su-
rinkimo punktų įvykdė dešimtojo penkmečio pieno supir-
kimo planines užduotis. Elmininkų eksperimentiniame
ūkyje įsikūrusiame pieno surinkimo punkte dirbdama Da-
nūtė Urbonienė ir viešintinė Genė Stančikienė jau šių
metų pradžioje raportavo apie pieno supirkimo iš gyven-
tojų penkmečio užduoties užbaigimą. Burbiškio pieno su-
rinkimo punkto pieno surinkėja Genė Služienė penkme-
čio užduotis įvykdė V. Lenino gimimo 110-ųjų metinių
garbei. Iš viso 62 pieno surinkėjai, visą penkmetį dirb-
dami toje pačioje sistemoje, jau yra įvykdę asmenines
penkmečio užduotis. Jų tarpe ir patyręs, dirbantis nuo
1949 metų Debeikių pieno surinkimo punkto surinkėjas
Vladas Sakalauskas, dvidešimt keturis metus tam pačiam
darbui pašventęs pieno surinkėjas iš Elmininkų Povilas
Zlatkus, skiemonietė Kostė Matelienė, kavarskietė Stefa
Domeikienė ir eilė kitų.

R. Armonaitienė

SOCIALISTINIO LENKTYNIAVIMO BARUOSE

ĮTEIKTI PRIZAI

Vyno pramonės gamybinio
susivienijimo „Anykščių vy-
nas“ profkomiteto gamybi-
nio masinio darbo komisija,
susumavusi šių metų trečio
ketvirčio darbo rezultatus,
nustatė, jog tarp cechų ir
skyrių socialistinio lenktynia-
vimo nugalėtojais tapo vy-
no medžiagų gamybos cecho,
o taip pat transporto ir ener-
getinio skyrių kolektyvai, o
brigadų soclenktyniavime nu-
galėtojais tapo 13 brigadų,
28 darbuotojai tapo socia-
listinio lenktyniavimo nuga-
lėtojais pagal atskiras pro-
fesijas.

Laboratorijos kontrolierių
brigada, kuriai vadovauja
J. Plaščiauskaitė, dirbančiai
pagal devizą „Kokybės penk-

mečiui — darbininkišką ga-
rantiją“, įteiktas specialus
prizas. Geriausiais inžineri-
jos-technikos darbuotojais
pirmoje grupėje pripažinti
A. Baronas, antroje — A.
Muliarcikienė.

Specialus prizas „Už ge-
riausius gamybinius rodik-
lius“ įteiktas vyno medžiagų
gamybos cechui. Vyno-kalva-
dos gamybos cechui atiteko
prizas „Už aktyvų dalyvavi-
mą visuomeniniame darbe“,
išlaikymo-kupavavimo barui
— „Tvarkingiausias gamy-
bos baras“, šaltkalvių-remont-
ininkų brigadai, vadovauja-
mai J. Magylos, paskirtas
prizas „Geriausią susivieni-
jimo brigadą“.

B. Milaševičius

DARBO PIRMŪNAI

Kino tinklo sistemoje triūsia gausus būrys darbuo-
tojų, kurie gražiais darbais ir pasiekimais vainikuoja sa-
vo darbo dienas. Daugelis iš jų tampa socialistinio lenk-
tyniavimo nugalėtojais, komunistinio darbo spartuoliais.
21 rajono kino sistemos darbuotojas jau įvykdė dešim-
tojo penkmečio planines užduotis. Pirmųjų gretose žen-
gia ne vieną dešimtį metų kino meno propagavimui pa-
šventęs svėdasiškis kino mechanikas K. Morkūnas, And-
rioniškio kino mechanikė Q. Kazukauskienė, Sodininkys-
tės tarybinio ūkio ir Sovenių kino mechanikai J. Ridikas
bei J. Stankevičienė ir eilė kitų.

B. Romaitė

„ANYKŠČIŲ ŠILELIO“ KOLŪKYJE

Kaip ir visur, „Anykščių
šilelio“ kolūkyje dar yra li-
ke nesuartų dirvų plotų.
Spustelėjus šalčiams, arimą
teko nutraukti. Bet vos tik
orai kiek pašiltėjo, traktori-
ninkai Jonas Vitkūnas, An-
tanus Palubinskas ir Bro-
nius Vitkevičius išvairavo
savo plieno žirgelius į va-
sarienas. Darbų sparta šių
metų oro sąlygomis neperdi-
čiausia, tačiau šileliečiai pa-
siryžę dar padirbėti ir visas
dirvas suurti iš rudens.

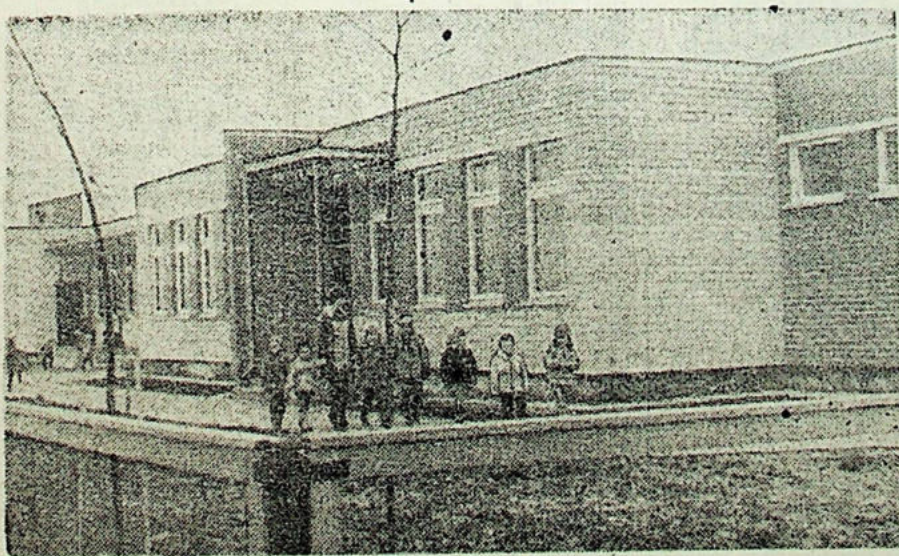
Salteliui sukausčius lau-
kus ir atsiradus galimybei
naudoti techniką, į rugių ir
žieminių kviečių laukus bu-
vo pasiųsti mechanizatoriai
su trąšų barstomosiomis.
Mechanizatoriai Zigmas Pu-
lokas ir Jonas Karvelis pa-
tręšė nitrofoska Eugenijaus

Katuokos brigadoje žiemken-
čius.

Baigėsi skubiausi darbai
sėklos sandėliuose. Sandėli-
ninko Vytauto Laskausko
vadovaujami žmonės išvalė
vasarinių javų sėklą. Jos pa-
ruošta 345 tonos. Sėklos pa-
vyzdžiai pristatyti sėklų ko-
kybės inspekcijai patikrini-
mui.

O linų produkcijos doro-
tojams darbmėtis dar pa-
čiame įkarštyje. Antanas
Burneika su draugais kulia
linus. Didelis būrys kolūkie-
čių juos rūšiuoja. Kasdien į
Ukmergės linų fabriką iš-
vyksta ūkio sunkvežimiai,
pakrauti linų stiebeliais. Ši-
leliečių linų produkcija pri-
imama pirmuoju numeriu.

P. Kalnėnas



Gražią dovaną gavo Pakruojo rajono „Naujo ūkio“ kolūkiečiai. Duris atvėrė
50 vietų darželis, pastatytas centrinėje Balsių gyvenvietėje. Šiemet kolūkyje iki metų
pabaigos bus baigti sumontuoti ir dvylika Alytaus eksperimentinių namų statybos
kombinato namų.

NUOTRAUKIOJE: nujasis vaikų darželis „Naujo ūkio“ kolūkyje.

G. Svitojaus (ELTA) nuotr.

Kronika

⊙ Aukštus išmilžius pa-
siekė Lietuvos žemės ūkio
akademijos mokomojo-ban-
dymų ūkio Karkiškų fermos
melžėjos, pradėjusios dirbti
vienuoliktąjo penkmečio są-
skaita. J. Zemaitienė, K. Bal-
čiūnienė ir S. Kliševičienė
per dešimt šių metų mėne-
sių vidutiniškai iš karvės
primelžė po 5400 kg pieno,
arba 383 kg daugiau negu
per tą patį laikotarpį pernai.

⊙ Gamybos augimo ir
darbo našumo didinimo už-
duotis, numatyta dešimta-
jam penkmečiui, įvykdė
„Sigmos“ susivienijimas. Są-
lyginai išlaisvinta beveik du
tūkstančiai darbininkų, pro-
dukcijos gamyba padidėjo
1,7 karto. Beveik pusė visos
skaičiavimo technikos žymi-
ma kokybės penkiabriauniu.

(ELTA)

Geras pamatas naujiems pasiekimams

Per šį penkmetį mūsų žemdirbių gyvenime įvyko dideli pasiekimai. Sustambinus ūkius, įdiegus šakinį valdymą, iš pagrindų pakito vyriausiųjų specialistų darbo pobūdis. Anksčiau, mažesniame kolūkyje, stengdavosi viena įsigilinti į visus agrotechnikos klausimus, organizuoti darbus ir kontroliuoti daugumą lauko darbų.

Dabar tenka remtis savo pavduotojų žiniomis, organizacinius sugebėjimus. Džiaugiuosi, kad visi mūsų kolūkių agronomai — sąžiningi, stropūs, nestokojantys iniciatyvos žmonės. Augalų apsauga sėkmingai rūpinasi jau šeštus metus dirbantis specialistas Aloyzas Rimkus. Linų priežiūrą ir dorojimą darbus sklandžiai rikiuoja agronomė Lionė Sereikienė. Pernai šioje šakoje mūsų kolūkis tapo visąsąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtoju. Ir šiemet, ypač nepalankiais metais, anksti įvykdė sėmenų pardavimo valstybei užduotį. Pagirti vertėtų ir agronomus Antaną Sindiką bei Vytautą Abraškevičių už sumanų nemechanizuotų darbų organizavimą. Siame penkmetyje mes, specialistai, išmokome valdyti gamybą stambiame ūkyje šakiniu principu. Ateityje, panaudodami sukauptą patyrimą, stengsimės dar sklandžiau organizuoti lauko darbus, kelti žemdirbių kultūrą.

Per šį penkmetį buvo gerokai atnaujintas kolūkių technikos parkas. Iki 1976 metų kolūkyje nebuvo nė vieno energingalio traktoriaus, o dabar turime vieną K-700 ir penkis T-150K markės traktorius. Juos vairuojantys mechanizatoriai dabar per pamainą atlieka 1,5–2 kartus daugiau darbų, negu ankstesniais metais, valdydami mažesnio galingumo traktorius. Tai, be abejo, didelis rezervas lauko darbams paspartinti. Suvirtėjusio penkmečio laikotarpiu javų ir linų kombainų užnugaris. Stoją rikiuoti dvi šachtinės grūdų džiovyklos, linų galvenų džiovykla. Šie įrenginiai padeda išsaugoti grūdus, sėmenis ir lietingų orų sąlygomis.

Nuolatinį partijos rūpinimą žemės ūkio kėlimu jaučiame ne vien iš geresnio mūsų apginklavimo našios technika, bet ir iš nemažėjančių melioracijos tempų.

Pastaraisiais metais kolūkyje nudrenuota 350 ha dirvų. Dalis šio masyvo — 190 hektarų — buvo apaugę menkavertėmis žolėmis ir krūmokšniais, o ateinančiais metais čia jau pribrės javai.

Mūsų pareiga — kuo efektyviau panaudoti naujausią techniką, melioruotose dirvose užauginti gausnesnius derlius. Šioje srityje turime ir pasiekimų, ir neišspręstų problemų.

Mūsų kolūkių inžinieriai Antanas Terminskas, Algis Každailis sumaniai organizuoja technikos priežiūrą bei remonto darbus. Sudarius žemės ūkio inventoriaus priežiūros ir remonto nuolatinę grandį, fausojamas laukuose triušiančių mechanizatorių laikas. Si remontininkų grandis nuvalo, suremontuoja iš laukų grąžintus padargus, o naujam darbų sezonui prasidėjus, mechanizatoriams perduoda visiškai paruoštą darbui inventorių.

Didelės pagarbos yra nusipelnę mūsų mechanizatoriai, per daugelį darbo metų užsigrūdinę, įpratę įveikti nepalankias gamtos sąlygas, įgudę valdyti bet kokią sudėtingą techniką. Apie šių vyrų nagingumą, rūpestingumą galima spręsti kad ir iš tokio atsitikimo. Pernai pjūties metu buvo užsėdę savaigę šienapjovę E-301. Tai labai naši ir nelengvai įgyjama mašina. Ugnis smarkiai pakenkė kai kuriems šienapjovės mazgams, atrodė, kad belieka tik ją nurašyti. Tačiau mechanizatoriai Povilas Baseckas ir Vytautas Valečka pasiryžo šienapjovę suremontuoti. Nelengva buvo rasti atsarginių dalių, iš naujo mašiną sureguliuoti, bet atkaklūs mechanizatoriai savo tikslą pasiekė ir šiemet sėkmingai pasidarbavo šienapjūte. Daug gero galvina būtų pasakoti apie mechanizatorius Joną Pranskevičių, Antaną Martišiūną, Bronių Zabielią, Povilą Plačėnį ir kitus.

Ir vis dėlto, kai prasideda laukuose ypač įtemptas darbinis — vienu metu reikia kirsti javus ir doroti linus, skusti ražienas, sėti žiemkenčius ir kasti bulves — tokiu momentu ypač pajuntame, kad mūsų mechanizatorių kolektyvas dar mažokas. Keletas traktorių pra-

stovį dirbtuvėse, tuo tarpu vieną ar kitą darbą kiek suvėluojame ir dalį derliaus prarandame. Kolūkių valdyba rūpinasi jaunosios mechanizatorių pamainos ugdymu, kasmet 2–3 vaikus siunčia į proftechnines mokyklas. Iš jaunųjų mechanizatorių tarpo vienas kitas, kaip Vidas Strolia, spėjo pasižymėti kruopštumu, gerais technikos valdymo įgūdžiais. Tačiau mechanizatorių šeima pas mus dar auga per lėtai. Per mažą šiandieninį vidutinį mokyklos moksleivių yra pasiryžę rinktis duonos augintojo profesiją. Tai, mano supratimu, yra opiausia, greičiausiai sprendina problema, ir jos sprendimui turime sutelkti pastangas mes, kolūkių aktyvus, mokyklų pedagogai, vyresniosios kartos žemdirbiai.

Jei mechanizatorių šeima taptų gausnė, visus laukų darbus mes spėtume atlikti pačiais geriausiais terminais, o tai yra vienas pagrindinių derlingumo didinimo rezervų.

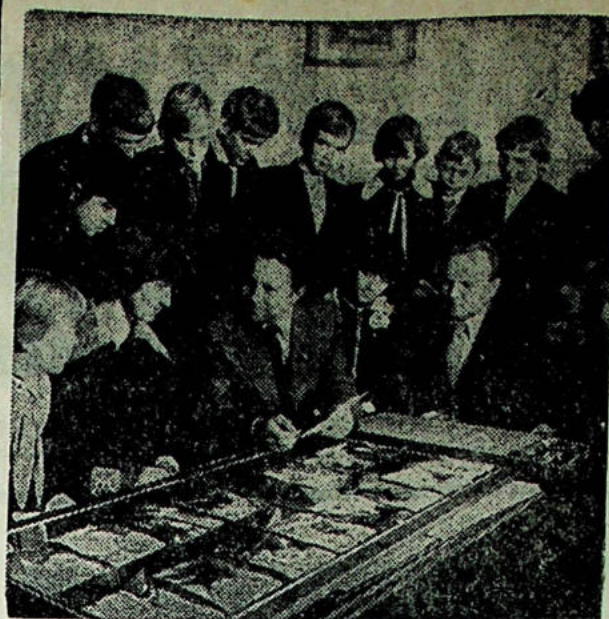
Palyginti nedaug — 44 tonų — mums pritrūko iki šio penkmečio grūdų gamybos užduoties įvykdymo. Šiemet prikūlėme vidutiniškai iš hektaro po 16,4 cni grūdų, nors javapjūtės pradžioje tikėjome daugiau. Grūdų trū-

kumas kolūkyje tampa rimtu stabdžiu gyvulininkystei. Todėl vienuoliktajame penkmetyje turėsime pagerinti javų auginimo agrotechniką, racionaliau juos tręšti, sumažinti ginti nuo piktžolių ir kenkėjų, išvengti grūdų nuostolių pjūties metu.

Spartinant laukų darbus, nemaži rezervai slypi tarpukinėje kooperacijoje. Šiemet su „Aukštakalnių“ kolūkių vyr. agronomu Vyntu Butkevičiumi susitarėme dėl abiejų ūkių technikos sutelkimo, gaminant šienainį, o paskui mūsų pasiūlymams pritarė ir kolūkių valdybos. Aukštakalničiai mums atsiuntė mechanizatorių, valdantį rinktuvą-smulkintuvą. Bendromis pastangomis sparčiau prikovėme šienainio bokštą. Mes kaimynams į pagalbą vėliau nusiuntėme du mechanizatorius su javų kombainais.

Paskutiniai šio penkmečio metai nebuvo palankūs žemdirbiams. Tačiau suvurtėjusi materialinė bazė, sukauptas šeimininkavimo stambiame ūkyje patyrimas — tai pakankamai tvirtas pamatas vienuoliktajam penkmečio startui.

G. Kaušpėdienė
„Gimtiosios žemės“ kolūkių vyr. agronomė



Tvirtai ryšiai sieja Mosėdžio veldurinę mokyklą su Mosėdžio Tarybų Lietuvos 40-mečio kolūkiu. Mokykla kolūkiui talkininkauja derliaus nuėmimo darbuose, kolūkis visokeriopai padeda mokyklai. Dauguma ūkio specialistų — zootechnikas P. Zubė, agronomas S. Kubilius, mechanikas S. Mėmgaudas mokėsi Mosėdžio vidurinėje mokykloje. Didelis būrys buvusių jos auklėtinių dirba mechanizatoriais, laukininkystės darbininkais, gyvulininkystės fermose. Ūkio darbo pirmūnų — buvusių abiturientų fotografijos puošia mokyklos profesinio orientavimo kabinetą, kuriame su būsimaisiais žemdirbiais dažnai susitinka ūkio vadovai ir specialistai.

NUOTRAUKIOJE: Mosėdžio kolūkių pirmininkas, TSRS Aukštiausiosios Tarybos deputatas A. Kvietkauskas ir mokyklos direktoriaus pavaduotojas L. Paulauskas su moksleiviais prie atnaujinamo ūkio pirmūnų foto-stendo.

B. Aleknavičiaus (ELTA) nuotr.

Dokumentinė apybraiža

Revoliucijos karys

VYTAUTAS PUPEIKIS, VYGANDAS RAČKAITIS

(Pabaiga. Pradžią žiūr. Nr. 130 (4170))

Tačiau pirmieji R. Rasikos uždavinys buvo rūpintis Raudonosios Armijos organizavimu ir formavimu, reikėjo ją rengti politiškai ir fronto operacijoms, aprūpinti maistu bei apranga. Džiugi žinia buvo Rapolui Rasikui, kad susiformavo Zemačių pulkas. Jo, kaip Lietuvos karo reikalų liaudies komisaro, įsakymu šio pulko vadu buvo paskirtas Feliksas Baltušis-Zemaitis, padėjėju — Aleksandras Arlauskas, komisaru — LKP CK narys Simonas Grybas. 1919 m. vasario 21 d. R. Rasikas partijos CK padaro pranešimą, kurį apsvaistę komiteto nariai paveda kariniams organams skubiai parengti priemonių planą, kaip pagerinti Raudonosios Armijos materialinę padėtį fronte. Buvo nutarta išskirti Karo reikalų komisariatui 2 milijonus rublių. Be to, CK pripažino, jog būtina kurti partizanų būrius, kuriuos reikia siųsti į priešų užnugarį. Tie rūpesčiai Raudonosios Armijos gretų stiprinimui lydėjo R. Rasiką ir vėliau, kai jis buvo Vilniaus, paskui Kauno gubernijos karinio komisaru. Vilnių užgrobus baltalenkams, vis platesnį užmojų įgaunant reakcijos jėgomis, R. Rasikas iki paskutinių Tarybų valdžios gyvavimo dienų nesiliovė rūpintis respublikos gynybos organizavimu, karinės galios sutelkimu. Bet jėgos buvo nelygios... 1919 metų antroje pusėje jau teko dirbti pagrindžio sąlygomis. Prasidėjo teroras ir persekiojimas. Partijos CK ypač rūpinosi atkurti partijos veiklą Vilniuje.

Vilnius darėsi pagrindinio darbo centru lenkų intervencijų užgroboje teritorijoje. Vadovauti partiniam darbui Vilniaus ir Gardino guberni-

jų teritorijoje Lietuvos ir Baltarusijos KP CK sudaro Centro Biurą, į kurio sudėtį iki konferencijos buvo įtraukti K. Giedrys, V. Boguckis, R. Rasikas, J. Krasauskas ir Segalis, — rašoma „Lietuvos Komunistų partijos istorijos apybraižoje“ (psl. 466).

Nors Tarybų valdžia Lietuvoje buvo nuslopinta žymiai gausnėmis intervencijų ir vietinės buržuazijos kariuomenės pajėgomis, tačiau komunistai pasiaukojamai kovoję už darbininkų ir darbo valstiečių interesus, buvo sunkiausios ir pavojingiausios kovos kovos barose. Priešakinėje jų gretose buvo ir mūsų žemietis Rapolas Rasikas.

ISTIKIMYBE REVOLIUCIJOS IDEALAMS

„Nuslopinus 1919 m. Tarybų valdžią Lietuvoje, Rasikas išvyksta į Tarybų Rusiją, kurį laiką tarnauja Raudonojoje Armijoje. Jis buvo Kominternų II kongreso delegatas, klausė V. Lenino kalbos. 1921 metais RKP(b) X suvažiavime jis vėl klausėsi Vladimiro Iljčiaus.

Devyneri vėlesni jo gyvenimo metai susiję su Vakarų tautinių mažumų komunistiniu universitetu. Mokydamas ir rengdamas Maskvoje partinius kadrus Lietuvos Komunistų partijai, jis pats ir toliau dalyvauja revoliuciniame judėjime, organizuodamas marksistinės literatūros transportavimą į Lietuvą, bendradarbiauja Lietuvos KP spaudoje pseudonimu Klivenas“.

(Ch. Kaplanas, „Rapolas Rasikas“, „Komunistas“, 1977 m. Nr. 4)

Netikėjo tasyk R. Rasikas, kad jis jau visam laikui atsisveikino su Lietuva. Vylėsi, kad anksčiau ar vėliau turės ir čia laimėti Tarybų valdžią, kad po kiek laiko jis ir vėl grįš į laisvą, naujam gyvenimui pakilusią savo tėviskę. Deja, tų dienų R. Rasikas jau nesulaukė...

Pasitraukus į Tarybų Rusiją, ryšiai su Lietuvos Komunistų partija, tolimesnės jos veikla nenutrūko. LKP Užsienio biuro iniciatyva buvo imtasi priemonių vadovaujanti centriniam partijos organui pertvarkyti bei sustiprinti. Buvo nutarta viešai Centro biuro sudaryti partijos Centro Komitetą, susidedantį iš 9 narių ir 5 kandidatų. Centro Komiteto narių tarpe tada buvo ir Rapolas Rasikas.

Veikdami sunkiomis nelegalios darbo sąlygomis, Lietuvos komunistai stengėsi pasinaudoti Rusijos bolševikų patyrimu, neišsunkantis įkvėpimo šaltinis buvo V. Lenino idėjos. Reikšmingi lietuviams komunistams Kominternų II ir III kongresai, jų nutarimai. Kominternų II-ajame kongrese V. Kapsukas ir R. Rasikas atstovavo Lietuvos ir Baltarusijos Komunistų partijai. Su sprendžiamąjo balso teise Lietuvos Komunistų partiją atstovavo R. Rasikas ir Kominternų III kongrese. Po šių kongresų Rapolas Rasikas turėjo ką papasakoti savo bendražygiams draugams, ten buvo suformuluoti bendriausi revoliucijos dėsniniai, V. Lenino nurodymai davė revoliucinę perspektyvą, sustiprino tikėjimą būsima socialistinės revoliucijos pergale.

Didelė partinio darbo mokykla R. Rasikui buvo 1921 m. kovo 8–16 d. įvykęs RKP(b) X suvažiavimas, kuriame jis dalyvavo kaip delegatas su patariamąjo balso teise. Įdėmiai tada R. Ra-

sikas klausėsi V. Lenino pranešimo apie CK politinę veiklą, apie partijos vienybę ir anarchosindikalistinį nukrypimą. Įsidėmėtini buvo V. Lenino žodžiai, jog aukščiausias proletariato diktatūros principas yra darbininkų klasės sąjunga su valstietija. Įdomu buvo išgirsti nuomonę ir apie profsąjungų vaidmenį, partijos uždavinius nacionaliniu klausimu. Prasipylė R. Rasiko akiratis, apie daug ką buvo permąstyta, mintyse pasverta, dalyvaujant tame suvažiavime, išliko naujos veiklos gairės atečiai.

„1921 m. lapkričio 28 d. V. Leninas pasirašė RTFSR vyriausybės dekretą dėl Vakarų tautinių mažumų komunistinio universiteto organizavimo Maskvoje. Siame universitete buvo lietuvių sektorius, suorganizuotas Centrinės lietuvių tarybinės partinės mokyklos pagrindu“, — rašoma „Lietuvos Komunistų partijos istorijos apybraižos“ II tome, psl. 55. — Sektoriui iki 1923 m. lapkričio mėn. vadovavo R. Rasikas, vėliau iki 1925 m. — V. Kapsukas ir kt. Lietuvių sektoriaus dėstytojais buvo V. Kapsukas, Z. Angarietis, K. Giedrys, R. Rasikas, P. Eidukevičius, A. Dauška, A. Drabavičiūtė, B. Pranskas, K. Matulaitis, P. Federavičius, J. Kunigėlis ir kt.“

Daug įėgu, energijos atidavė R. Rasikas savo darbui šioje partinių kadro kalvėje. Vėliau nemažai lietuvių sektoriaus klausytojų, išėjusių mokymo kursą, grįžo į Lietuvą nelegaliam partiniam darbui.

Įdomu skaityti TSKP nario nuo 1919 m. buvusio Vakarų tautinių mažumų komunistinio universiteto klausytojo Ch. Kaplano prisiminimus apie R. Rasiką, išspausdintus prieš trejetą metų „Komunisto“ žurnalo puslapiuose. Stai kaip jis apibūdina mūsų pasakojimo herojų R. Rasiką:

rukelta 3 pusl.

MAISTUOSE IR RAJONUOSE

(Praneša vietiniai laikraščiai)

SUMANIUOSIUS LYDI SEKME

Graziais pasiekimais sutinka TSKP XXVI suvažiavimą „Galybės“ kolūkių gyvulių augintojai, rašo Panevėžio „Tėvynė“. Stoją rikiuoti 400 vietų mechanizuota pienininkystės ferma, įrengta 300 hektarų gerų kultūrinių ganyklų. Pertvarkytas melžėjų darbas, joms nereikia keltis su pirmaisiais gaidžiais.

Okis ir šiemet sugebėjo padidinti pieno bei mėsos gamybą. Pirmąjanti melžėja S. Kilienė vidutiniškai išmilžus pakėlė net 580, E. Zalodkienė — 438 kilogramais. Su kaupu įvykdytos paruoštos užduotys. Iki metų pabaigos kolūkių gyvulių augintojai pasiryžę parduoti virš penkmečio plano 1960 tonų pieno ir apie 830 tonų mėsos.

PRIE KOMPLEKSO — ALYTISKIAI NAMAI

„Už taiką“ kolūkių gyvenvietėje, informuoja Mažeikių „Pergalės vėliava“, statomas alytiškių surenkamųjų namų kvartalas Bugėnų tarpukinės gyvulininkystės įmonės darbuotojams. Pastatyti pirmieji šeši namai — trijų bei penkių kambarių, o iki metų pabaigos bus užbaigti dar keturi. Iš viso čia įmonės darbuotojams numatyta pastatyti per trisdešimt namų.

Mažeikių tarpkolūkinės statybos organizacijos meistrai gaudžiai bendradarbiauja su alytiškiais surenkamųjų namų montuotojais. Laiku išlieja pamatus, pralenkdami planinius grafikus statytojų gyventojams ūkinius pastatus, rūpestingai tvarko statybų teritoriją.

(ELTA)

I PAGALBĄ PROPAGANDISTUI

Revoliucijos karys

atkelta iš 2 pusl.

Mūsų lenininės partijos istoriją ženklinančių suvažiavimų plejada. Kiekvienas iš jų svarbi gairė partijos ir šalies gyvenime. Ir galime neabejoti, kad XXVI suvažiavimas jų tarpe taip pat užims ypatingą, nepakartojamą vietą.

Tarybų Sąjungos Komunistų partijos suvažiavimai numato tolesnius partinio darbo uždavinius, mūsų šalies vystymosi perspektyvas, numato darnią ir aiškią ekonomiką ir kultūros, darbo žmonių gerovės kėlimo, socialistinės demokratijos vystymo ir tarybinės visuomenės stiprinimo programą.

Lektoriams, propagandistams, studijuojantiems arba propaguojantiems TSKP suvažiavimų medžiagą, į pagalbą ateina bibliografinės rodyklės. Pateikiame keletą iš jų.

1. Partijos nutarimus į gyvenimą. V., 1971, 69 p.

Bibliografinės rodyklės tikslas — padėti geriau įsisavinti svarbiausią partinių forumų medžiagą. Pradžioje bibliografuojama TSKP XXIV ir LKP XVI suvažiavimų medžiaga — pranešimai, delegatų ir svečių kalbos, dokumentai. Toliau nurodoma naujausia literatūra — knygos ir straipsniai atskirioms suvažiavimuose paliečiamoms problemoms nagrinėti: liaudies ūkio pasiekimams ir tolesniam jo išvystymui, TSKP vidaus ir užsienio politikai, ideologiniam darbui. Literatūra nurodoma rusų ir lietuvių kalbomis.

2. Partijos kelias — liaudies laimės kelias. V., 1976. Rodyklėje pateikiami TSKP XXV ir LKP XVII suvažiavimų pranešimai, kalbos, dokumentai. Toliau nurodoma

knygos (1974—1976 m.) bei straipsniai, išspausdinti (1975—1976 m.) suvažiavimuose išskeltoms problemoms nagrinėti.

3. Komunistų partijos ideologinis auklėjamasis darbas. M., 1979, 86 p. (Leidiny rusų kalba).

Rodyklėje bibliografuojama marksizmo-leninizmo klasiškų veikalai, TSKP XXIII, XXIV, XXV suvažiavimų medžiaga, įvairūs partijos dokumentai, medžiaga apie marksistinę-lenininę ideologiją, komunistinį darbo žmonių auklėjimą.

4. Didžiojo Spalio šviesa. V., 1977 m., 117 p.

Bibliografinis leidinys skirtas lektoriams, propaguojantiems medžiagą apie Didįjį Spalį. Spalio revoliucijos pergalę. Leidinys sudarytas iš atskirų 4 rodyklių.

Rodyklėje — „Spalis ir mūsų“ nurodoma naujausia literatūra apie Didįjį Spalio socialistinę revoliuciją lietuvių ir rusų kalbomis, Komunistų partijos istorinis vaidmuo, ginant Spalio iškovojimus Didžiojo Tėvynės karo metais, kova už Tarybų valdžią Lietuvoje. Rodyklėje „Spalio atspindžiai meno“ pateikiami dailės, meno, muzikos kūrinių Spalio revoliucijos tematika.

B. Gvozdiénė
Anykščių centrinės bibliotekos bibliografinio informacinio skyriaus vyr. bibliografė

SOFIJA. Pradėjo veikti Bulgarijos statybos industrijos milžinas — Varnos namų statybos kombinatas, kurio našumas — daugiau kaip keturi tūkstančiai butų per metus. Jo projektą kartu parengė Bulgarijos ir Tarybų Sąjungos specialistai.

PRAHA. Prahos laivų statyklos „Česke lodenice“ kolektyvas baigė Tarybų Sąjungos užsakymu statyti naują didelę žemsiurbę, kuri galės per valandą paimti iš upių dugno 2,5 tūkstančio tonų smėlio ir žvyro mišinio.

(TASS-ELTA)

SOCIALISTINĖ
SALYSE

BUDAPESTAS. Pakšo atominės elektrinės statyboje vyksta internacionalinė darbo sargyba. Kartu su jaunais vengrų statybininkais Pakše dirba komjaunuoliai iš Tarybų Sąjungos, VDR ir Čekoslovakijos. Pirmąjį Vengrijos atominės energijos flagmano bloką, kurio galingumas bus 440 tūkstančių kilovatų, numatyta atiduoti naudoti ateinančių metų pabaigoje.

Futbolo sezonui pasibaigus

Praėjusiais ir šiais metais Anykščių „Automobilisto“ komandos futbolininkai iškovoję teisę žaisti LTSR „A“ grupės „Nemuno“ čempionate.

Neblogai buvo pasirodę visam sezonui anykštiniai, vadovaujami trenerio V. Burausko.

Pirmajame rate anykštinams sekėsi neblogai, jie pasiekė nemažai pergalių. Išvykoje Daugailiuose su „Keramikos“ futbolininkais susitikimą laimėjo 2:1. Namuose su Kretingos „Minija“ laimėjo 5:0, su Radviliškio technikos vienuoliu — 2:1, su Kalvarijos „Tarybų Lietuvos“ komanda susitikimas baigėsi taikiai be įvarčių 0:0. Priešpaskutiniąsias pirmojo rato rungtynes išvykoje Jurbarko jie žaidė su vietos „Mituvos“ vienuoliu ir rungtynes laimėjo 4:1. Paskutiniąsias pirmojo rato rungtynes „Automobilisto“ futbolininkai žaidė savo aikštėje su pirmojo rato lyderiais Plungės „Kooperatininko“ komanda ir jas pralaimėjo rezultatu 0:2. Pirmajame rate pirmąją vietą iškovoję Plungės „Kooperatininko“ futbolininkai, surinkę 21 tašką, antroji vieta atiteko Tauragės „Tauro“ komandai, kuri surinko 19 taškų, trečiąją vietą iškovojo Kybartų „Sveikatos“ vienuolė, surinkusi 18 taškų. Mūsų „Automobilisto“ futbolininkai surinko 13 taškų ir užėmė devintąją vietą.

Antrajame rate anykštinams sekėsi blogiau. Savo aikštėje jie pralaimėjo kvartietiams, o su Telšiu „Impulso“ komanda sužaidė lygiomis 0:0. Pralaimėjo ir Kalvarijos „Tarybų Lietuvos“ komandai. Kretingos „Minijos“ futbolininkams. Tik kelias rungtynes „Auto-

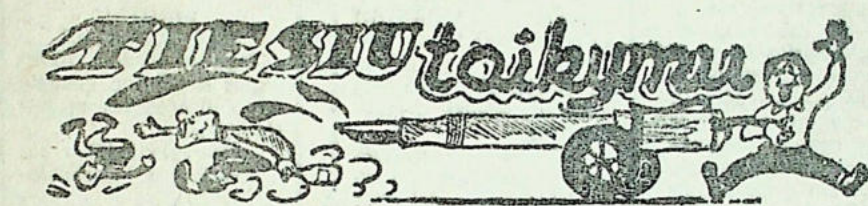
mobilsto“ komandos futbolininkams pavyko sužaidėti energingiau ir daugiau pelnyti komandai taškų. Jie laimėjo prieš Gargždų „Bangos“ komandą, Radviliškio „Technikos“ vienuolė. Antrajame rate „Automobilisto“ komandos futbolininkai galėjo pasiekti daugiau pergalių, kaip susitikimuose su Silutės „Pamario“, Kalvarijos „Tarybų Lietuvos“ komandomis, kurios turnyrinėje lentelėje užėmė žemesnes vietas.

Paskutiniąsias šio sezono futbolo rungtynes Anykščių „Automobilisto“ vienuolė išvykoje Plungėje žaidė su vietos „Kooperatininko“ komanda. Plungiečiai buvo žymiai pranašesni ir rungtynes laimėjo rezultatu 3:0. Siame LTSR „A“ grupės „Nemuno“ čempionate dalyvavo keturiolika komandų. Pirmąją vietą, surinkę 41 tašką, iškovojo Kybartų „Sveikatos“ futbolininkai, antroji vieta atiteko Plungės „Kooperatininko“ komandai, kuri pelnė 40 taškų, trečioji — Tauragės „Tauro“ futbolininkams, surinkusiems 31 tašką. Anykščių „Automobilisto“ komanda šiame sezone turi tenintis aštuntąją vietą, surinkusi 26 taškus.

Siame futbolo sezone neblogai užsirekomendavo „Automobilisto“ komandos žaidėjai V. Leščius, V. Leonovas, R. Paknys, J. Siaučius, A. Jakimavičius, A. Vizbaras ir kiti.

Lieka palinkėti „Automobilisto“ komandai ir jos treneriui V. Burauskui, kad ateinančiais metais komanda sėkmingiau kovotų ir gintų raišio sportive garbę LTSR „A“ grupės „Nemuno“ čempionate.

A. Nemickas



Popierinis taupumo rekordas

Mechaninių dirbtuvių kieme — neregėtas sujudimas: mechanizatorius A. ir B. iš visų pusių apsupo atvykę pasisemti patyrimo diplomuoti inžinieriai.

— Sakykit, kaip jums pavyko sutaupyti daugiau, negu pusę degalų? — klausia vienas.

— Kokius patobulinimus varikliuose įtaisėte? — teiraujasi antras.

— Ką ten — „patobulinimus“! Jie įvykdė perversmą dizelinių variklių konstravimo istorijoje! — susižavėjęs nenustygsta trečiasis atvykėlis.

Svečių apsuptas, mechanizatorius A. nuraudęs praleidžia:

— Kad, rodosi, nieko nepadarėm... Užvedam variklį ir važiuojam, kur liepta.

— Ir vėžam, kas į prieką įkrauta, — priduria traktorininkas B. — O buhalteriai braukšt ir apskaičiuoja, kad aš 54 procentus degalų sutaupęs.

— O aš — net penkiasdešimt septynis, — kukliai prisipažįsta mechanizatorius A.

...Kol kas tokio pasidalijimo patirtimi M. Melnikaitės kolūkyje dar nėra buvę. Bet šio kolūkio apskaitos dokumentuose iš tikrųjų įrašyti pasaulyje neregėti degalų taupymo rekordai. Tai galvosūkio kolūkio valdybos na-

riams. Sprendžiant pagal popierius, taupiesiems vyrams solidžias premijas tektų išmokėti. Sprendžiant pagal gyvenimišką patyrimą, sunku tokiais taupymo rekordais patikėti...

Iš tiesų, prasti reikalai, kai popieriai neatitinka tikrovės. Kas žinos dabar, kurį mechanizatorių tikrai verta už degalų taupymą skatinti, o kurį — už pereikvojimą peikti?

D. Blinda

Pasigreitino senatvę

Kai kas linkęs keletu minučių pirmyn paskubinti savo asmeninį laikrodį. Patogu ir naudinga — niekuomet nei į darbą, nei į autobusą nepavėluosi. Mažyt, tokį pomėgį turėjo ir Svėdasų kolūkio Ciukų kaimo kolūkiečiai Aleksandras Dilys. Bet, tikriausia, padaugino — keliam valandom per dieną paskubino laikrodį, kad penkiems metams anksčiau sulaukė pensijos. Iš pradžių atrodė lyg ir neblogai — tai dar tik 55 metai, o jau kiekvieną mėnesį dar neužtarnautą pensiją sau pasiimi. Ir taip per keletą metų iš valstybės į kišenę susišluojė 500 rublių gražaus pinigėlio. Susišluoti tai susišluojė, bet kas iš to, kai teisybė išaiškėja ir neteisėtai pasisavintus pinigus turi grąžinti.

J. Kailinis

liniu turiniu. Ji buvo vaidinama ir Maskvos įmonėse, rodoma valstiečiams. O šios pjesės autorius buvo Rapolas Rasikas. Nuo vaikystės domėdamasis literatūra, knygomis, jis turėjo ir literatūrinių sugebėjimų. Pralaidavo ir kaip publicistas, siūsdavo straipsnius į komunistinę spaudą.

Nemažai metų dirbdamas dėstytoju, o paskutiniaisiais savo gyvenimo metais — administraciniį darbą, R. Rasikas visur ir visada buvo doras, pareižingas komunistas, ištikimas revoliucijos idealams. 1938-aisiais ūmai ir netikėtai nutrūko šio revoliucijos kareivio, liaudies komisarų gyvenimo siūlas...

* * *

Mūsų žemietis, kilęs iš Klevėnų kaimo Rapolas Rasikas nuėjo sudėtingą, ženklią revoliucionieriaus kelią, paliko ryškius pėdsakus kovų už Tarybų valdžią istorijoje. Tarp kitų įžymių partijos veikėjų, mūsų liaudies šiandieną su pagarba taria Rapolo Rasiko pavardę. Reikėtų, kad jo gimtuosiuose Klevėnuose būtų visam laikui įamžintas šio ištikimo kovotojo už revoliucinius idealus, Spalio revoliucijos dalyvio, liaudies komisarų atminimas. Reikėtų, kad jis sugrįžtų savo gimtinės paminkliniu akmeniu ir ten stovėtų po plačiašakiais klevais, kadaise jį išlydėjusiais į sunkų, audringą. Laimės žiburio siekėjo kelią.

Valdimanto pergalė Anykštinose

Dailus, gražiai nuaugęs vyras Valdimantas Bagdonas, dirbantis Kauno mokslo tyrimo radijo matavimo prietaisų technikos institute iekintoju. Sako, neblogas ir sportininkas esąs. Bet iš kur apie tai visiems anykštinams žinoti, jei jis tik retkarčiais atvažiuoja į gimtąjį miestą, Anykščiuose gyvenančių tėvelių aplankyti. O kartą Valdimantas tarė: gana savo sugebėjimus slėpti, reikia ir anykštinams parodyti, ką gali išteniruoti raumenys. Visai neseniai, be abejo, paragavęs vėlnio lašelių, prie „Vorutos“ parduotuvės įsigėdė tą jėgą ir pademonstruoti. Pradėjo gana kukliai, paprašydamas Joną Linartą cigaretes. Rodos, gavo, surūkė ir keliautį sau sveikas. Bet kur jis keliaus, kai jaunystė, jėga, ir dar tie vėlnio lašeliai kaitina kraują. Užsimanė antros. „Aha, antros nebūrai, tegul visi anykštinai pamato, kaip nepatenkinti jo noru“ — ir paleisti į darbą taiklus kumščiai atneša mūsų žemiečiui pergalę. Netikėtai užpultas Jonas Linartas grįva kaip palaužtas medis. Reiškia, susitikimas baigiasi 0:1 Valdimanto naudai. Jį sveikina Vidaus reikalų skyriaus darbuotojai. Ketinama įteikti ir prizą už tokiuos sportiškus nuopelnus Anykščiuose.

V. Spyglinis

KOLEKTYVINIS
DARBAS

3 psl. 1980. XI. 15



Paukščių žiedavimas — palyginti senas, bet labai patikimas, gana nesudėtingas ir svarbus metodas paukščių gyvenimui tyrinėti. Žiedavimo pradininku laikomas mokytojas iš Danijos H. Mortensenas. Jis pirmasis 1899 m. pasigamino ir uždėjo ant kojų, pradžioje tik varnėnams, žiedus su eilės numeriu ir adresu. Netrukus paukščiai pradeda žieduoti ir kitose šalyse, o Lietuvoje — prof. T. Ivanausko iniciatyva — 1929 m.

Žieduojami įvairiausiais būdais sugauti suaugę paukščiai bei dar nesukrėdantys jaunikliai lizduose. Pastaruoju atveju duomenys ypač vertingi, nes tiksliai žinoma paukščio amžius, iš-

Dėmesio! Žieduotas paukštis

siperėjimo vieta, o reikalingi esant, ir kiti duomenys.

Žieduodami paukščius sužinome, kur žiemoja vienos ar kitos šalies paukščiai, kokiais keliais ir per kiek laiko nuskrenda į žiemavietes ir atgal, masinio susitelkimo bei poilsio vietas, populiacijų struktūrą, ar kasmet peritoje pačioje vietoje, gyvenimo trukmę, žuvimo priežastis ir kitus dalykus.

Sie duomenys, būtini sprendžiant tokias XX amžiaus problemas, kaip paukščiai ir aviacija, paukščiai ir

medicina, paukščiai ir gamtos apsauga bei kitas.

Paukštis, davęs žmogui mintį ir svajonę pakilti į orą, tampa klijūnų šiuolaikinei aviacijai. Lėktuvams dabar skraidant dideliais greičiais, jie neretai susiduria su paukščiais. Statistika rodo, kad kas dešimtas susidūrimas baigiasi lėktuvo katastrofa. Tai suprantama, nes, pavyzdžiui, lėktuvui skrendant 960 km/h greičiu ir susidūrus su 3 kg svorio paukščiu, smūgis siekia 29 tonas!

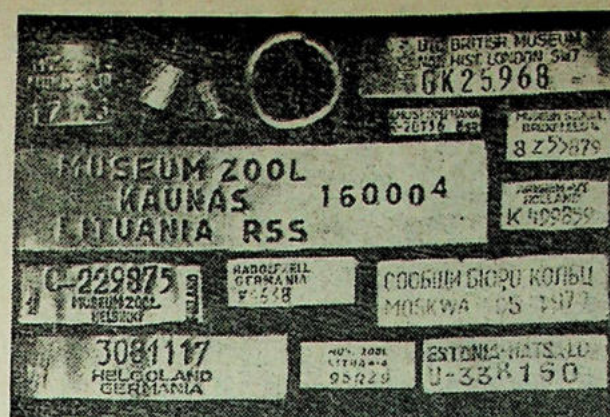
Paukščiai migracijos metu gali pernešti įvairius žmogaus ir gyvulių ligų sukėlėjus — bakterijas ir virusus. Kai kurios paukščių rūšys nyksta, o jas išsaugoti privalome. Tai seksis tuo geriau, kuo daugiau jų gyvenimo paslaptį žinosime. Paukščiai gali tarnauti kaip aplinkos užteršimo rodikliai ir t. t.

Sioms svarbioms problemoms spręsti kasmet pasaulyje (žieduoja beveik visos šalys) apžieduojama virš 5 milijonų paukščių. Po kelio tūkstančių (1979 m. beveik 30 tūkst.) jų gauna žiedelius ir mūsų respublikos miškuose, laukuose, paežerėse. Beje, žiedas paukščiui visiškai netrukdo. Suprantama, tiek daug vieni mokslininkai nenuveiktų. Jiems padeda gerai pažįstantys paukščius moksleiviai, studentai, miškininkai. Ačiū jiems.

Gali kilti klausimas, kam tiek daug žieduojama. Į mokslininkų rankas patenka informacija tik apie nedaugelį iš visų apžieduotų. Jeigu pranešimų apie stambius paukščius gauname kiek daugiau, tai, pavyzdžiui, kregždžių, musinukių, kitų smulkiųjų tik vieną iš 1–2 tūkst. apžieduotų. Štai kodėl labai vertingas ir laukiamas kiekvienas pranešimas.

Neseniai gulbės ir žąsys pradėtos ženklinti ryškių spalvų žiedais — antkakliais. Žiedo spalva matoma iš tolo (pagal susitarimą, skirtingose vietose naudojami skirtingų spalvų žiedai), o įrašas lengvai įskaitomas per žiūronus.

Todėl turinčius žinių apie žieduotus paukščius ar šik-



Paukščių žiedavimo pavyzdžiai.

nosparnius (jie taip pat žieduojami) prašome pranešti adresu 233000, Kaunas, Laisvės al. 106, T. Ivanausko zoologijos muziejus. Žiedavimo centras. Laiške nurodykite, kada (metai, mėnuo, diena), kur (rajonas, būtinai apylinkė, kaimas, ežeras ir t. t.), kokiomis aplinkybėmis (nušautas rastas negyvas, sudraskytas, užsimušęs į laidus ir t. t.) rastas paukštis. Jeigu pavyko nustatyti paukščio rūšį ar lytį — pažymėkite ir tai. Į voką prie pranešimo būtina įdėti nuo žuvusio paukščio kojos nuimtą ir į plokštelę išliesintą žiedą. Atsargumui, visas žiede esantis įrašas (skaičiai ir raidės) nurodomos prie kitų duomenų.

Sugavus gyvą žieduotą paukštį pranešamas tikslus

ir pilnas žiede esantis įrašas bei kiti anksčiau paminėti duomenys. Pats paukštis būtina paleidžiamas su žiedu. Galimas atvejis, kad jis vėl kur nors bus sugautas. Tokie atvejai nepaprastai vertingi mokslui.

Paukščių žiedavimas jau atskleidė visą eilę jų gyvenimo paslaptį. Žinome, kad kregždės, baltieji gandrai, upinės žuvėdros ir kai kurie kiti paukščiai, rudenį palikę Lietuvos padangę, nuskrenda net iki Pietų Afrikos — 10 tūkst. km. O štai, varnėnai žiemą praleidžia Anglijoje, VFR, Olandijoje, Belgijoje, Prancūzijoje, bet kasmet grįžta į tą pačią vietą, o jaunikliai apsigyvena kur nors netoliese — jei tik yra tinkamų lizdaviečių.

Gerbiame skaitytojai! Jeigu Jūs ką nors sužinosite apie žieduotus paukščius, būtina praneškite žiedavimo centrui. Stenkitės nurodyti visus reikiamus duomenis. Atminkite — kiekvienas pranešimas apie žieduotą paukštį — indėlis mokslui!

Ričardas Patapavičius
Žiedavimo centro vadovas

„Laiškai iš elnių miško“

„Pypsi, pypsi, čiepsi mažulukas upelyje. Letenėlėm irkluoja pukuotas ančiukas — danciasnapis. Kaip čia jis atsirado? Išsiripęs iš lizdo, pagal vandens čiurlenimą, meldų ir vilkdalgių lingavimą pyplys nusigavo į užtekį. Pukštelėjo į vandenį, kad net purslai patiškot. Ėmė straipytis, nardyti — savo profilą mamą pamėgdžioti“ — tai ištrauka iš naujosios žurnalisto Leonardo Grudzinsko knygos „Laiškai iš elnių miško“, skirtos jauniesiems ir vidutinio mokyklinio amžiaus vaikams.

Tačiau šiuos pasakojimus apie gamtą su malonumu perskaitys ir tėveliai, ir seneliai, ir jaunuoliai, pažįstami su šiuo autoriumi nuo 1976 metų, kai pasirodė jo pirmoji knyga „Laiškai beržo tošyje“. „Komjaunimo tlesos“ skaitytojai Leonardą Grudzinską žino dar iš ankstesnių metų, kai buvo spausdinami šio autoriaus rašiniai skyriuje „Gamtos vartus atverus“, už juos Leonardas Grudzinskas buvo apdovanotas V. Kapsuko premija.

Ir ši, kaip ir pirmoji jo knyga, mažus ir suaugusius skaitytojus ves į girią, kur gauruoti eglynų kuorai, kur žaižaruoja šermukšnių guotas, kur vaikšto išrietas sprandą, iškėlęs ragais karūnuotą galvą elnias, į kimirančiam nuklotą raistą. Ir kiekvienam atrodys, kad jis su autoriumi rytmečio tyloje klausosi saulės paukščių — kurtinių tekenimo, vakaro žaroms blėstant — elnių riauvojimo, stebi, kaip jie suremia savo šakotus ragus, kaip pavasario pavakare traukia slankos, grožisi karminu dažytais purpuriniais

iš nelaisvės išvadavusio Saulę svirbelio drabužėliais...

Tačiau ne tik vaizdais, kuriuos girdi ir jauti, autorius patraukia skaitytoją. Ir mažas, ir didelis čia suranda ir daug įvairios informacijos. Jaunieji skaitytojai iš šios knygos geriau pažins ir pamils mūsų girių, laukų, upių, ežerų gyventojus, sužinos, kaip iš gyvūnų elgesio įspėti orą, kaip mato paukščiai, kada jie miega, ar ilgai jie gyvena, kaip žaidžia laukiniai, kodėl varlė aukso karūnos verta, kodėl žalvariu ir bronzos šviti briedžio ragai ir daugelį daugelį kitų dalykų. O kiek čia vienas už kitą skambesnių vietovardžių, paukščių balsų pamėgdžiojimo, liaudiškų posakių!

Ne už kalnų Naujieji metai. Štai kaip Leonardas Grudzinskas aprašo Naujųjų metų naktį Labanoro girioje: „...pernakt viršum baltomis snieguolių giriandomis pasidabinusios girios žvaigždėmis snigo. Aukštų eglių viršūnėse iki pat ryto plevėno mėlynos, raudonos, geltonos, žalios šventinės žvakutės. Iš po akmenėlio tryško ne skaidrus versmėlės vanduo, o gaivi pavasarinė, beržų tošimi pakvėpusi su-la. Ir brido užpustytais takeliais baltaplaukė pavasarjo mergaitė su krepšeliu šviežių žemuogių. Ten, kur praėjo burtų gražuolė, sniegyuose pramerkę mėlynas akutes žibuoklės“.

Laiškai, kuriuos autorius parašė iš elnių miško, padės jauniems skaitytojams ne tik geriau pažinti, labiau pamilti, bet ir saugoti gamtą.

M. Alksnėnaitė

Mirus RICARDUI KVIETKAUSKUI, gilaus liūdesio valandą reiškiamo nuosirdžią užuojautą velionio šeimai ir artimiesiems.
Utenos gamybinės technologinės kompleksavimo valdybos darbuotojai

Nuosirdžiai užjaučiame VIDĄ KVIETKAUSKIENĘ ir vaikus, mirus mylimam vyrui ir tėveliui.
Anykščių rajoninio gamybinio susivienijimo KMK kolektyvas

Nuosirdžiai užjaučiame LIONĘ SEREIKIENĘ, jos mylimam tėveliui mirus.
St. ir St. Jankauskai, Zabelos, Cepėnienė, Andriūnai

ALDONAI JUODZEVICIENI
Gilaus liūdesio valandą, mirus mylimai seseriai, nuosirdžią užuojautą reiškia

Vyno pramonės gamybinio susivienijimo „Anykščių vynas“ administracija ir profsąjunginė organizacija.

Vyno pramonės gamybinio susivienijimo „Anykščių vynas“ buhalterijos darbuotojai reiškia nuosirdžią užuojautą ALDONAI JUODZEVICIENEI dėl mylimos sesers mirties.

BIRUTEI MASILIONIENEI
Tegu nuosirdūs užuojautos žodžiai paguodžia Jus dėl brangios marmytės mirties.
Surdegio kolūkio buhalterijos darbuotojai

VIDAI KVIETKAUSKIENEI ir vaikučiams
Leiskite nors keliais užuojautos žodžiais palengvinti Jūsų skausmą dėl brangaus vyro ir tėvelio mirties.
Ubagevičiaus gatvės namo Nr. 10 I-os laiptinės gyventojai

Nuosirdžiai užjaučiame dispečerę VIDĄ KVIETKAUSKIENĘ ir jos šeimą dėl staigos RICARDO KVIETKAUSKO mirties.

Anykščių rajoninio gamybinio susivienijimo administracija ir profsąjunginė organizacija

Reiškiamo nuosirdžią užuojautą buvusiai Troškūnų vidurinės mokyklos darbuotojai LEVAI MURASKIENEI dėl vyro mirties.

Troškūnų vidurinės mokyklos darbuotojai

Dėl tėvelio mirties reiškiamo nuosirdžią užuojautą RENEI KRUCIENEI.

Troškūnų vartotojų kooperatyvo darbuotojai

Anykščių „Žemūktechnikos“ administracija ir profsąjunginė organizacija nuosirdžiai užjaučia VYTAUTĄ PUGZLĮ, motinai mirus.

Mirus LIUCIJAI MATELIONIENEI, nuosirdžią užuojautą reiškiamo sūnui GINTARUI, RIMANTUI ir vyrai.

Anykščių 3-čios vidurinės mokyklos IIIa klasės mokiniai, tėveliai ir mokytoja

Mirus bendradarbei LIUCIJAI MATELIONIENEI, jos vyrą ir sūnelius nuosirdžiai užjaučia ir kartu liūdi
Anykščių vaikų lopšelio-darželio Nr. 2 darbuotojų kolektyvas.

Netekus brangaus žmogaus — tėvelio, nuosirdžius užuojautos žodžius skiriame ALDONAI MACEKVICIENEI.
Skiemonių kolūkio Miškininkų galvijų fermos darbuotojai

Brangiai mamytei mirus, nuosirdžiai užjaučiame VYTAUTĄ PUGZLĮ.
Ramybės gatvės namo Nr. 3 III laiptinės gyventojai

Mirus LIUCIJAI MATELIONIENEI, reiškiamo nuosirdžią užuojautą velionės šeimai.
Vaikų darželio-lopšelio Nr. 2 12 grupės auklėtiniai ir jų tėvai

JURKSTUI ALOYZUI, JURGIO
Gilaus liūdesio valandą, mirus mylimam tėveliui, nuosirdžią užuojautą reiškia
„Svyturio“ kolūkio valdyba ir pirminė partinė organizacija.

Sveikiname

Cerniachovskio kolūkio kolektyvas karštai sveikina kolūkio pirmininką IVANĄ TAMILINĄ 20-ties metų vadovavimo kolūkiui sukakties proga ir linki gerbiamam jubiliatui kuo geriausios sėkmės darbe ir asmeninės laimės.

Bendradarbiai, moksleiviai, moksleivių tėvai, „Lenino keliu“ kolūkio valdyba ir visuomeninės organizacijos nuosirdžiai SVEIKINA

Kunigiškių aštuonmetės mokyklos pradinį klasių mokytoją GERTRODĄ NAKUTIENĘ, pažymintį savo gyvenimo 50-metį ir linki jai geros sveikatos, sėkmės darbe, asmeniniame gyvenime.

Anykščių sportinis-techninis klubas organizuoja vairuotojų-mėgėjų, motociklininkų kursus.
Norintieji mokytiis renkasi šių metų lapkričio mėn. 17 d. 19 val. Anykščių sportiniame-techniniame klube, Anykščiai, Troškūnų g-vė Nr. 3.
STK viršininkas

Netekus brangaus žmogaus — tėvelio, nuosirdžius užuojautos žodžius skiriame ROMUI NARBUTUI.
Sodininkystės tarybinio ūkio mechanizatoriai



Rinko Panevėžio spaustuovės Anykščių skyrius, Pergalės 36. Spaudė Ukmergės spaustuovė, J. Janonio 31. Spausdinama rotacine mašina Indeksas 87262.

Išleina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais pusės „Pravdos“ formato. Tir. 11.257 Užsak. Nr. 1844